

و دو ماه از چهار رو بهات طبعی و یک ماه آخر بهار
و سه ماه تابستان یک قرائت و سه ماه پاییز بمانه اول
زمستان بیش مجلسی و هر وقت که گوشت گران یا
کیان شود در همه ایشان خواهد بود که فراوان
کرده بهمان نرخ معین بفروشد و شرابطی که برای
این کمیاتی معین شده اینست .

- ۱- کمیاتی بشیر حکومت تغییر نخواهد کرد و مادامی که مدتش تمام نشده باشد برقرار خواهد بود.
- ۲- سوی اشخاص این کمیاتی احدی حق کشتار ندارد و هر گاه کسی کشتار نماید ضبط کمیاتی خواهد شد. مگر در صورت داشتن اجازه .
- ۳- کمیاتی مختار است که پوست را بهر کس بفرواهد بفروشد اما در صورت تساوی قیمت دباغ مقم از سایرین است.
- ۴- در فروختن روده گوشتند کمیاتی مختار است که بهر کس بفرواهد بفروشد.

اجزاء کمیاتی : حمایت السلطنه - ارباب محمد صافی - ذبیح الذکاء - میرزا عبدالکریه خان
محقق الدوله - این حکم است یا فرار داه ؟
(گفته قرار داده است)
محقق الدوله - قرار داد که نباید اینطور اشکالات داشته باشد .

آقا سید محمدعلی مردم میخواهند عمل گوشت آزاد باشد این قرار داد منافی با آزادیست .
محقق الدوله آزادی گوشت برای اینست که فراوان و ارزان باشد و این مطلب بیبیشتر کمیاتی و ترتیب خریدار دادم میشود صورت گیرد ولی امروزه این شهر اینقدر کثافت و خرابی دلدارند که دیگر چلی این ندارد سر هر کوچه و بلزاری خون و روده و یا کثافت ریخته شود باید قرار ترتیب صحیح در این باب داده شود .

میرزا محمود خونساری - هر گاه نباشد که اداره بلدیه در تحت اداره حکومت باشد دیگر کمیاتی مسئله برای چیست ؟

محقق الدوله - باید در این امور صرفه ملت و ملاحظه حال فقرا و ضعیفان را نمود این قیمت که معین داشته اند خیلی گرانست و ترتیبی آنها صحیح نیست باید قیمت گوشت از روی خوبی و بدی آن باشد و هر یک را نرخ معینی باشد و راه علاجی برای رفع کثافت قصابخانهها معین کرده این ترتیب هرج و مرجی که هست .

حاجی محمد ابراهیم - حال صلاح نیست که به کمیاتی داده شود تا اول بهار که گوشتند فراوان و ارزان میشود آنوقت قراری در این باب داده شود
آقا میرزا سید ولی الله خان - باید انجمنی باشد که گوشت را از روی آنچه خارج برمی دارد بفروشد از مخارج تنظیم و ترتیب آن و حقوق طبیبی که رسیدگی در بدی و خوبی گوشت می نماید که موجب بروز امراض نباشد نه اینکه بهیزان تر و ماده قیمت بگذارد گوشت که چاق و قرمز باشد علاقت خوبی آنست نرو ماده فرق ندارد گمان ما اینست که آزادی باشد ارزان میشود این خیال تا یک اندازه صحیح است ولی باید رفع این کثافات نمود و گوشت را با آن کثافت از قصابخانه پشت اسب یا خاطر با آن ترتیب نامطبوع وارد شهر نکنند و خون گوشتند را با خاک مخلوط نموده برای کوت زمین حمل نمایند تا این هفتونها رفع شود .

آقا میرزا محسن - ملا تاج بگید و راه چاره بگوئید .
آقا میرزا محمود خونساری - امروز باید نظامنامه را خواست و تشکیل اداره بلدیه داد این امر جزء بلدیه نیست میشود .

حاج محمد اسماعیل آقا - باید رفع موانع کرد و گوشت را از حال تاصل بهار آزاد نمود و آنوقت ترتیب دوستی در این باب داد .
(بعد جواب بلایحه حکومت و همچنین نهی مصلحت دانسته و نوشتند و قرائت کردند که مشروحه شما که بتوسط جناب حمایت السلطنه ارسال داشته بودید قرائت شد اتفاق آراء بر این شد که این سه ماه گوشت معاف و آزادی باشد تا اول فصل زمستان و دولت از قصابها گرفته رد کند تا اول فصل قرائت صحیحی در این باب داده شود .

امروز مشیر الملک و حاج محتشم السلطنه از جانب ولایت عهد برای ترتیب دو فصل از نظامنامه که موقوف باستانهای و کلا بود بمجلس آمدند و مشیر الملک اظهار داشت که در خصوص دو ساد متنازع فیه که باید با استدلال قبول شود حضرت اقدس ولایت عهد امرا مایهرا قبول فرمودند که مخصوص بمجلس بلخند صورت آن فصل را هم خوانند که امور مالی بعد از تصویب و اصلاح مجلس ملی صورت آن فرستاده شود بمجلس سنا و هر گاه بمجلس سنا چیزی در این مقام اظهار دارد مجلس ملی در رد و قبول آن مختار است بعضی گفتند که چرا بمجلس سنا برود (جواب داده شد که برای اطلاع است)

انصاف میرزا - بردن بمجلس سنا فقط برای اطلاع نیست .
آقا میرزا محسن - شاید که بمجلس سنا مصلحتی در آن بداند که بمجلس ملی اظهار دارد ولی مجلس ملی در رد و قبول آن مختار است .

سعد الدوله - اگر اذن بدهید توضیح میکند فقط بردن بمجلس سنا برای ملاحظه و اطلاع نیست مطالبی که خارج بودجه مالیاتی است و بنظر و کلاهی مجلس نیامده ، مجلس سنا اظهار میدارد آن اطلاعات و ملاحظات خودش را ولی این مجلس در پذیرفتن آن اختطار و عدم آن مستلا است و این مسئله ضرری ندارد .
آقا شیخ حسن علی - اینگونه از اختطارات و اظهارات را تمام افراد ملت حق دارند چنانچه مجلس سنا نداشته باشد .

آقا سید حسن لقی زاده - چون در اظهار این قسم از اخباراتی که بمجلس در رد و قبول آن مختار است تمام حق دارند می توانند پس این قید زائد بی فایده است (جمعی گفتند ضرری ندارد .)

مشیر الملک - فصل مجلس سنا و ترتیب انفصال مجلس باستانها آن قبول شد ولی از مجلس سنا میفرمایند که مجلس قبول کند و کلاهی سنا نصف از ملت و نصف از دولت انتصاب شوند بشرط اینکه در صورت انفصال و ترخیص مجلس دولت و کلاهی سنا رای بدهند (جمعی گفتند قبول داریم و تشکر می نمایم)

سعد الدوله - شما بگوئید قبول داریم شاید دیگران قبول نداشته باشند و هر کس عقیده ورائی دلداد خویش از همه رای بخواهید .
صالح حضرت - رای از برای تمام نظامنامه

بفرمایند که قرائت شده بود
سعد الدوله - بعد از آن وقت حاضر گشردم بمن نوشته بودند و مرا خواست بودند برایشان کیفیت و شرح شب گذشته را تفصیلا بگوئیم و آنها را ساکت نمودم حال که حضرت اقدس ولایت عهد از مجلس سنا میفرمایند که نصف از طرف دولت باشد چه می گوئید .

آقا سید عبدالله - تفاوت جزئیست اهمیت ندارد (همه گفتند قبول داریم و تشکر از حضرت اقدس ولایت عهد داریم .)

سعد الدوله - توضیح بکنیم که مناظرای سنا با شرایط مذکور در موقع انفصال و ترخیص مجلس بتصویب چهار نفر است و ممکن نیست که این چهار نفر صلاح ملت را از دست بدهند و اتفاق در این امر نمایند و در صورتیکه رای دادند و مجلس را مرخص نمودند در همان ترخیص امر با انتخاب و کلا خواهد شد و ملت هم مختارند که همان وقت از این را انتخاب کنند در صورتیکه خیانت نکرده باشند و انشاء الله امیر داریم که هیچگونه خیانت بگویند خودمان در این امور ننتابیم و برای حفظ حقوق ملت ساهی و حاضر باشم .

رقیبی - در این فرمایش که حضرت ولایت عهد فرمودند هر کس رای دارد و روزه سفید بدهد و هر کس ندارد و روزه الوان و عرض میکنم که بایست از حضرت ایشان خیلی تشکر کنیم (همه گفتند کمال تشکر و امتنان را داریم که انشاء الله نظامنامه زودتر برسد) قزاقه کشیده و اکثریت آراء بقبول فرمایش حضرت ولایت عهد شده در موقع برخاستن مشیر الملک و حاج محتشم السلطنه تماشاچیان متفقا اظهار کردند که ترتیب و کلاهی سنا صحیح نیست ما آنرا قبول نداریم .

رقیبی - شما در مجلس حق اظهار را در رد و قبول ندارید در این باب باید نظم صحیحی مقرر شود .

مذاکرات دادالشورای ملی بکشبه جهاددهم شهر ذی قعدة الحرام

امروز مشروحه لوظرف سادات معظنی خطاب بر رئیس مجلس که راجع بود بتکلیف خواستن شیمه های گردستان در امر انتصاب قرائت شد هلالی کردستان شامی مذهبنده و شیمهها می خواهند از طرف خودشان کسی را انتظام بنمایند هر یک که خود شیمه ها بگویند در این باب نوشته بودند و لایحه هم که حکومت نوشته بود مردو لقا فرستاده شده بود لایحه قرائت گردید لایحه حکومت مقبول بود بر مطالبه تعیین تکلیف شیمهها در امر انتخاب و تعیین مخارج و کلا و مخارج انجمن ملی که برقرار میشود و تکلیف طایفه یهود و نصاری که آنها هم می خواهند از خودشان کسی را انتخاب بنمایند و استفسار حقوق رای اهل نظام که ملائ هستند و اینکه تاخیر انتخاب و کلا برای رسیدن تکلیف الوجوب عرایض بود ولی حال انجمن بلدیه تشکیل و مستول بانتخاب و منتظر جواب این چند نفر هستند .

هر یک شیمهها بگویند باین مضمون بود که ما هزار نفر قزاقا سالهاست در اینجا سکونت داریم و صاحب آب و ملک هستیم حال که بامر سیدارک و علی حضرت مجلس ملی افتتاح و انجمن ملی هم تشکیل میشود مقرر بدارید از جانب ما هم یک نفر بایم و یک نفر در قضا باشد

در این مورد... حق دارند

آقا میرزا ابوالحسن - اینها فریادکنند

حاجی محمد اسمعیل آقا - شبهه نیست

سعدالدوله - در شهرهای بزرگ که عدد

رئیس - مطلب همین است ولی اینها می

محقق الدوله - هر گاه اینها منفرداً این

سعدالدوله - حکومت باید از روی دستور-

حاجی محمد اسمعیل آقا - مقصود این

آقا میرزا محسن - بلی مطلب همین

محقق الدوله - مشروطه وزیر همایون سند

محقق الدوله - سه چهار فقره است که

وقتی الدوله - اینجن معنی باید از روی

محقق الدوله - اینجن معنی درامریالات

آقا میرزا محسن - مقصود اینست که باید

سعدالدوله - اینجن معنی حالیه موقتی

آقا میرزا محسن - این انجن اینجن بلدی

سعدالدوله - اینجن بلدی حق مخارج ندارد

آقا میرزا محسن - حضرت ولایت عهده

سعدالدوله - (خطاب رئیس) همین

رئیس - بلی حالا رفته اند همین طور است

سیدالحکما - تکلیف یهود و نصاری

سعدالدوله - همانست که گفتیم یهود و

سعدالدوله - مختارند که واگذار نمایند

سعدالدوله - عقیده من این است که چون

سعدالدوله - شما حالا تکلیف در این امور

آقا سیدحسین پرو - دیگری روی

سعدالدوله - چون گفته شده بود که چرا

است که هیچ امپرووی کاغذ نچسباند این ترتیبات از بی

رئیس - گاهی تمبر پستخانه ولایات تمام

سعدالدوله - صحیح است صد قلب نیست

رئیس - غیر آنچهها این طور امور دیده

سعدالدوله - در این باب تحقیق کنید تا

آقا سیدحسین - تمبرها اینکه مطبوعه بزرگ

رئیس - مدتی است که چاپ میکنند فقط

آقا سیدحسین - این تمبرها را باید روزی

سعدالدوله - عمل گمرک و ترتیبات آن

حاجی محمد اسمعیل آقا - حالا تکلیف

آقا سیدحسین - پس دستور وزارتخانه ها

آقا میرزا محسن - وقتی قوانین کلیه وضع

سعدالدوله - بلی صحیح است ولی آقا هم

آقا سیدحسین - اورا می راک مطبوعه بزرگ

سعدالدوله - شما حالا تکلیف در این امور

سعدالدوله - شما حالا تکلیف در این امور

آقایان موکلین هم باید بکلای خودشان اطبیتان

از لاهیجان بظهران (روز جمعه ۱۲ شهر ذی قعدة الحرام)

از طرف ایشان چند نفری که پیش از آن در کابل از طرف عموم اهالی لاهیجان بزرگ حاضر شده و ۹ نفر منتخبین که باید بزرگو کل بر سرش تعیین شده لاهیجان از میان بزرگ کیلان است سابقاً به پایتخت کیلان بوده دوشهر زده جمعیت زیاد دارد هرش و استفادهای منگی آنت از شش نفر وکیل که باید به مجلس ملی طهران بفرستند بکنفر باید از اهالی لاهیجان باشد اهالی لاهیجان شش نفر منتخب و تمام اهالی از علماء و اعیان و کسبه اتفاق نموده اند بکنفر وکیل که باید از طرف اهالی لاهیجان تهران باشند جناب آقا میرزا هادی خان معروف به دبیر لاهیجانست که مرد کامل و با اطلاع از قانون ملت و دولت و غیر خواه صحیح است استعداً داریم از کار گذاران مبارک امر بفرمایند بکنفر از شش نفر وکلای ملی کیلان معرفی آیه باشد همینطور هم همه اهالی بایالت جلیله کیلان تکرار نموده اند و ایشان هم امضاء نمایند.

(عموم علماء و اعیان و تجار و کسبه لاهیجان) تکرار دیگر از شش بتوان صدارت که ذیلا درج میشود قرائت شد

از رشت بطهران

پنجشنبه ۱۱ ذی قعدة الحرام
حضور مبارک بندگان حضرت مستطاب اشرف امجد آقای صدر اعظم روحی فدیه منتخبین رشت تمام شده همین ماه حرکت میکنند آقایان علماء هم بکشتب خانه شریف العلماء جمع شده جناب حاجی بحر العلوم را انتخاب کرده اند ولی طلاب میگویند این انتخاب از روی نظامنامه نشده توی خود علما و طلاب در خصوص منتخب نفاق است اگر میفرمایند همین طور جناب حاجی بحر العلوم را روانه کنیم باینکه بطبیعت خودشان را گذارم هرقوت خواستند وکیل تعیین نموده بفرستند. (چاکر صالح)

حاجی محمد اسمعیل آقا - خوبست آقایان از جناب حاجی خمای استخبار کنند که حاجی بحر العلوم ترتیب انتخابش چه نحو بود چون در آنجا چند نفر خائن و مفسد هستند که اغتشاش میکنند.

آقا سید محمد مجتهد - کرا را نوشته شده و بعضی جواب دادند که انتخاب او برخلاف نظامنامه است بعد آقا سید محمد مجتهد سؤال کرد که هر گاه مجلس از بکنفر وزیرى سؤال کرده باشد و جواب ندهند تکلیف چیست (مقصود جواب صیادان انزلی بوده از وزارت خارجه)

سعدالدوله - حکمش در نظامنامه معلوم است رئیس - در عدد جواب دادن هستند و میدهند

آقا سید محمد - پس کی خواهد شد بیکاه است علی الامتثال آن بیچاره ما نظلم می کنند و شکایت مینمایند خودشان خسته شده اند ما را هم خسته کردند یکدفعه جواب این نهاد داده شود تراحت باشند.

صدیق حضرت - از طرف صدارت مجلس هر چه خواست جواب مستقیماً می آید ولی از وزارت خارجه و داخله مسامحه میشود

سعدالدوله - از فراری که شنیدم وزارت خارجه تمام امتیاز نامه ها را صورت بر میدارد اگر حال هم چیزی بنویسند جواش میرسد

صدیق حضرت - امروز بازمینویسیم و مطالبه جواب میکنیم

آقا سید حسین - این همه تأخیر و مسامحه برای چیست

ضرب گفتند که صورت امتیاز نامه شایسته را گفته بودند بردارند و بمجلس بدهند

صدیق حضرت - چون از وزارت خارجه گفته بودند که باید اولاً بصدارت اطلاع بدهم هر گاه صلاح دانستند صورت فرار نامه را بمجلس بدهم شاید تأخیرش باین جهت شده

مذاکرات دوازدهم شورای ملی

پنجشنبه هجدهم ذی قعدة الحرام
امروز چون دو نفر منتخبین اصفهان حاجی سید اسمعیل ریزی و ادیب التجار ورود به مجلس ملی نمودند اعتبارنامه تریک را آقا سید محمد تقی هرانی قرائت کرد که مشتمل بود بر اینکه حاجی سید اسمعیل با اکثریت آراء بلکه بشام آراء از طرف علماء اصفهان وکیل است و ادیب التجار هم با اکثریت آراء از طرف تجار اصفهان منتخب شد بعد از قرائت تمامی تریک ورود گفتند

لایحه آقا میرزا علی اصفهانی که بسمت معاون از طرف وکلای اصفهان آمده بود قرائت شد و مشتمل بود بر تهنیت و تبریک افتتاح مجلس ملی و اظهار همراهی اهالی اصفهان باین اساس و ورود وکلای آنها در این مجلس

بعد لایحه که آقایان مدرسه سه سالار جدید به مجلس نوشته بودند که امشب چون در مدرسه من بوده چراغان و جشن اعطای نظامنامه اساسی است از آقایان وکلای محترم مستدعی میباشد که برای تبریک و صرف چای و قلبان بفرمایند قرائت گردید

آقا سید حسین بروجردی - عرض از تشکیل این مجلس این است که لایحه بنویسید بوجه مالیاتی را بخواهید مشغول کار بشوید نتیجه بر دارم رئیس - لایحه نوشته صورت می گیرند میفرستند

وثوق الدوله - صورت آن استنسخ میشود میفرستند و بوجه را میخوانند

آقا میرزا محسن - دیگر از امروز بیهوده باید مشغول کار شد و نتیجه گرفت

آقا میرزا ابوالحسن خان - عقیده بنده اینست که ترتیب آمدن و رفتن و تکالیف و کلام محض قول بدون اجراء نظامنامه نمیشود

صدیق حضرت - عقیده عموم اینست که باید از روی نظامنامه رفتار شود

آقا میرزا محسن - تکلیف همین است باید اجراء شود

آقا سید حسین بروجردی - باید و کلاً از روی نظامنامه حدود و تکالیف خودشان را دانسته عمل نمایند

حسنعلی خان - یکی از نکات بزرگ مهم اینست که باید مطالبی که مطرح میشود پیش از وقت بوقلا اطلاع داده تا ایشان مسبوق بمطلب باشند که آنرا بفرانسه (اردو زور) میگویند تا تأمل و فورری در مطالب نموده آنوقت در مجلس آمده رای دهند تا رأیها بیهوده داده نشود

امین التجار - مطالب را باید از پیش بگویند تا و کلاً فکر کرده بعد رای بدهند

آقا میرزا محسن - صحیح حرفی است در مدت یکساعت نمیشود هم فکر کرد هم رای داد

آقا سید حسین - باید آن مطالب بنویسند و پهاپی گفته بدست و کلاً بدهند تا همه در آن تأمل

من اینست که باید مطالب فوراً بنویسند و قریب شده آن وقت فرستند مگر اگر خود هفت چهار روز بمانند در مجلس بنشینند فایده ندارد

میرزا ابوالحسن خان - اول چیزی که لازمست اصلاح بودجه مالیات است و اول اصلاح آن باینکه مالیات اگر بانگلی باشه مامیج چیز نخواستیم داشت باید سمی کنیم در تشکیل بانگلی محترم و مؤسسه سینه مترم را آنرا راحت نگذاریم. ترویج بانگلی را بدهیم که ترویج دولت و ملت است و همچنین این بنده گمان میکنم آن اقدامی که مات باید بکنند نکرد تمام حرف بود خجالت میکشم عرض کنم سفین را روی با صاحب دلانست حالا بی پرده عرض میکنم که ما آنچه دارا هستیم متعلق بیادشاه ایرانست ها لردهای انگلستان نیستیم که از هندوستان غنیمت آورده باشیم بر مردمان امریکا نیستیم که از معادن و کارخانهای فولاد سازی ثروتی بدست آورده باشیم مانه آنها هستیم نه اینها راه ثروت ما گویا از دوسه راه بوده یا از فروش حقوق داخله گمان اول ثروت ما بوده که بیاید گرفتار بود دیگر از فواید وزارتخانه است سیم از حکومتها و پالائهای مملکت است در این صورت باید صرف نظر نکنیم و راضی نشویم که این منبع ثروت ما از دست برود آن صبح نورانی ما بدل بشام ظلمانی بشود و از هرواصف منجمد جنوبی صحرای آمال و آرزوی ما بشکند ما باید سعی و همت کنیم و بایبانگلی حرکت نماییم و از فواید آن بهره ببریم چه ضرر دارد لور نشانموری در این را کرده باشیم مال ایرانست این وطن را از پنج شیر و از چنگل عقاب برهانیم تأمل تا کی بفرآه که نمیتوانند پنج کرور بول بدهند افتیانم که همراهی نمی کنند البته در این مقام خیلی باید سعی کرد این جانب وطن دوست ملت خواه میگوید که فرق ما بین صادق امین و خائن معلوم خواهد شد والا ایندوات باقی نخواهد ماند و این قانون اساسی بملسی نمی آرد این همان است که در نمره پانزده جیل المتین نوشته میخوانید ملاحظه نمایند

آقا سید حسین - تا بحال منتظر بودند بعد الله از انتظار بیرون آمدند آنچه لازم همراهی است باید کرد

آقا میرزا محمود اصفهانی - حالا که نظامنامه رسیده است انشاء الله درست میشود

آقا سید حسین - آنوقت که بول میدادند بر رسم امانت بودند نظامنامه برسد حالا خواهند همراهی کرد

آقا میرزا ابوالحسن خان - هستی ما هستی این بانک است. همینطور است مردم منتظر نظامنامه بودند

آقا میرزا محمود اصفهانی - اسباب اطمینان مردم همین است

آقا میرزا سید ولی الله خان - این فرمایش صحیح بود

آقا میرزا ابوالحسن خان - اگر این قسم که شما خیال کردید که دولت باید چند روز صبر بکند نمیتواند بشقون جواب بدهد باید راه غیر دولت را بیاندیشیم بنده بو کالتی که دارم اگر بکنم بگفته میگویم قرض از خارجه صحیح است ولی میگویم باید کاری کرد که پیش خیاره خجالت نکشیم و نگوییم که ایرانیها وطن پرست و غیر تبهانه نیستند

حاجی سید حسین - اگر لایحه مردم